

devine unul dintre cei mai importanți scriitori ai Primăverii de la Praga; în 1978, se stabilește în Austria, drept pentru care, un an mai târziu, i se retrage cetățenia cehoslovacă și i se interzice întoarcerea în patrie); **Jiří Hájek** (n. 1913, om politic, istoric, ministru al Afacerilor Externe în 1968, importantă personalitate a opoziției politice din Cehoslovacia și, mai ales, a *Chartei*, fiind unul dintre primii ei purtători de cuvânt); **Ludvík Vaculík** (n. 1926, jurnalist și romancier – colaborator al revistei *Literární noviny*, în 1968 publică, manifestul „*Două mii de cuvinte*“, de mare ecou printre intelectualii cehi).

(Fragment și indice de nume extrase din volumul „Háclav Havel – *Interrogatoire à distance. Entretien avec Karel Hvizd'ala*“, Editions de l'Aube, 1989, pp. 150–159. Cartea a apărut inițial în Germania, în 1987.)

Traducerea: *Andreea DUMITRU*

Natalia STANCU

Jocul cu melodrama

Cândva, melodrama – inaugurată de însuși Jean-Jacques Rousseau și ilustrată de un Guilbert de Pixerecourt sau Adolphe D'Ennery (autor al celebrei piese *Cele două orfeline*) – era regina neîncoronată a repertoriilor.

Izgonită apoi din teatre, pe motive de superficialitate, ridicol convenționalism, gust artistic dubios – melodrama s-a refugiat, bine merci, în telenovele, în superproducțiile de la Hollywood și a rezonat, irezistibil desigur, în manele. Spre meritul ei, scena a continuat să rămână rece la glasul de sirenă al „genu-lui“. Iar când s-a apropiat din nou de melodramă, nu a făcut-o „pe bune“, ci pentru a o parodia. Sau, cum s-ar spune azi: pentru a-i deconstrui clișeele, gest solidar, însă, cu persiflarea propriilor noastre idealisme găunoase. Pentru a ne face, prin joc, prin ironie, prin umor, prin efectul coroziv al gagurilor comice sau groteschi, să ne distanțăm de iluzia Destinului tragic care, măcar la sfârșit, își poate arăta și un chip mai uman. Pentru a ne distanța de stereotipurile patetice care s-au substituit unei priviri mai reci, mai lucide, mai sceptice și chiar mai necesar cinice asupra vieții. Pentru a persifla setea noastră de a ieși din banal prin aventură, senzațional, mister, tenebros, ca și setea noastră irepresibilă de „sfârșit fericit“ la capătul tenebrelor vieții. Sete care a generat acea imensă maculatură revărsată din abundență și din romanele-foleton, și din „literatura de gară“ cu pasiuni toride între tineri bogați și fete sărmene, părăsite laș, ele ca și fructul iubirii, sub presiuni sociale; cu fii și fiice naturale abandonate o vreme, și recunoscute ca atare tardiv; cu cerșetori care se dovedeau prinți și invers etc, etc. (Teme care se regăsesc, altfel însă, și nu marea și adevărata literatură, de la Plaut la Shakespeare și Molière încoace !)

Revenirea la melodramă a fost stimulată totodată și de o dorință de dinamitare a unor clișee (considerate deopotrivă profunde și ridicole) proprii teatrului. Și astfel,

abordarea melodramei, sub semnul distanțării, a provocat un joc spiritual ironic cu arsenalul iluziilor scenei, cu efectele ei considerate până mai ieri „imbatabile”, cu celebrele ei „lovituri de teatru”.

Fiindcă un asemenea joc, ce face deliciul publicului contemporan, constituie, totodată, o imensă provocare întru fantezie, creativitate teatrală, improvizație actoricească .

Veți înțelege în direct și pe viu acest lucru urmărind cuceritorul spectacol al Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova, în regia lui George Ivașcu cu *Cele două orfeline*.

O montare cu atât mai atrăgătoare cu cât valorifică atât de populara piesă în variantă de *musical*, concepută de compozitorul Henri Mălineanu și dotatul textier Eugen Mirea. Și trebuie să spunem că premiera, care, la Naționalul din Craiova, sala mare (ce poartă numele lui Amza Pellea) a inaugurat stagiunea, așază viitorul sezon teatral sub auspicii favorabile. E un spectacol conceput cu fantezie, cu har teatral și vocația comediei muzicale. E o montare cuceritoare și antrenantă care produce subit buna dispoziție, generând râsul dezinvolt și, nu o dată, aplauze la scenă deschisă (ceea ce ne face să visăm un succes apropiat de cel avut cândva de Teatrul Nottara cu această partitură).

În ciuda structurii fragmentate a narațiunii, a mulțimii locurilor de joc și a stărilor evocate, povestea (siropoasă și îmbârligată) a melodramei se transmite inteligibil și fluent. Jonglarea cu situațiile, detonarea cuvintelor de spirit, a jocurilor de cuvinte, dar și valorizarea absurdului (*avant la lettre*) unor replici, alternarea aparentei gravități cu persiflarea – rămân mereu inventive și amuzante . Îmbinând dialogul și recitativele cântate, aparițiile pregnante vizual, expresiva mișcare scenică, pantomima și efectul umbrelor pe ecran, expresivitatea plastică a costumelor (semnate, ca și decorul, de Klara și Elena Labancz), spectacolul craiovean nu-și pierde nicio clipă suflul.

Senzația dominantă e cea de continuă dezinvoltură și grație ludică. Fapt cu atât mai meritoriu cu cât montarea lui George Ivașcu are la bază o construcție deopotrivă migălos calculată și o viziune subtil rafinată (cel mai concludent fiind, în

acest fel, finalul, cu repetarea comic melancolică a cuvântului „viitor“ și care subminează *happy-end-ul*).

Atunci când în 2006 George Ivașcu a pus în scenă, pentru prima dată, împreună cu clasa de la UNATC, *Cele două orfeline*, el a reușit un moment de teatru, ce-și trăgea farmecul în primul rând din tinerețea surâzătoare a interpreților, din prospețimea și ingenuitatea și chiar din naivitatea (pe jumătate jucată, pe jumătate venită din lipsa de experiență) cu care se avântau în compoziții hazlii și simpatice. Pe drumul de la Casandra la Craiova ceva s-a pierdut, ceva s-a câștigat.

La Naționalul din Bănie, asistăm la o montare de accent, la un pariu pe profesionalitatea interpreților. Căci în recenta premieră craioveană sunt nu puține roluri în care experiența, maturitatea, siguranța mijloacelor de expresie își pun o amprentă hotărâtoare și binevenită. Mai toți interpreții configurează o mișcare nervoasă și întrețin ritmuri alerte. Aș spune că cei mai buni sunt însă cei care știu și pot să dea replica cu „greutatea“ sau după caz, lejeritatea cuvenită, și, mai ales, cu portanță ideală la public. În această reușită, un rol hotărâtor (pe lângă perceperea detonării poantei) o are și calitatea vocii, știința emisiei și modulării vocale pătrunzătoare și expresive. De aceea, am să încep consemnarea reușitelor cu Geni Maxim (*Contesa de Liqueurs*), prezența puternică, ce desfășoară, o bogată gama de trăiri sub pecetea histrionismului. Aș continua, din aceleași considerente cu reușita jocului distanțat „pince sans rire“, cu Adrian Andone (*Pierre Frochard*), și cu Romanița Ionescu și Tamara Popescu. Fiecare în felul său notabil are facondă și o suculentă versalitate comică. Crochiuri savuroase propune și Gina Călinoiu, Angel Rababoc, și, în alt registru, Monica Modreanu.

Sugestiv în conturarea tribulațiilor aventuroase, în trăirea surprizelor și a coincidențelor de teatru sunt și Marian Politic, Cosmin Rădescu, Mircea Tudose, Dragoș Mareșaru și, mai ales, Ștefan Mirea.

Un debut promițător pe scena craioveană are și talentatul Ștefan Cepoi, cu un joc nu doar nervos și dinamic, ci și modernist și spiritual. Nu trece neobservat nici aportul grupului de studenți care ne arată câte travestiuri pot avea eternele femei pierdute. Mignonă și nostimă, cuceritoare prin tinerețe și aerul de puritate este și Oana Bineată, care are însă de rezolvat probleme de dicție. Atenție la rostire aș recomanda și Maestrei de ceremonii. Altfel, Irina Sârbu actriță subtilă și cu mari disponibilități, e încântătoare în calitate de conducător de joc teatral, de povestitoare, de personaj când implicat, când distanțat de lumea melodramei. Ea se remarcă, nu în ultimă instanță, ca interpretă „live“ a muzicii de acompaniament sau de comentariu ironic, știind să dea senzația de improvizație ad hoc, și să mențină un acord fin cu fiecare dintre eroi și cu stilul general al montării.

Teatrul Național „Marin Sorescu“ din Craiova – Cele două orfeline. Musical de Eugen Mirea după Adolphe D'Ennery. Muzica : Henry Mălineanu. Regia: George Ivașcu. Scenografia: Klara și Eliza Labancz. Lumini: Dodu Ispas. Sonorizare : Valentin Pârlogea. Cu: Irina Sârbu (*Maestrul de ceremonii*), Romanița Ionescu (*Louise*), Oana Bineată (*Henriette*), Tamara Popescu (*Vivandiera Frochard*), Adrian Andone (*Jacques*), Geni Macsim (*Contesa de Liqueurs*), Angel Rababoc (*Contele*), Cosmin Rădescu (*Roger, Cavalerul de Vandrains*), Gina Călinoiu (*Marianne Votier*), Ștefan Cepoi (*Picard*), Marian Politic (*Marchizul negru*), Monica Modreanu (*Călugărița*), Ștefan Mirea (*Doctorul*), Mircea Tudosă (*Martin*). *Femeile lejere*: Daniela Șerban, Denisa Vlad, Monica Ardeleanu, Anca Tecu, Mihaela Gaicu, Ruxandra Chelaru, Daniela Șuță Ionescu, Adriana Ștefanache, Maria Salcă. Data premierei: 16 septembrie 2007.